בעלי מומין יפדו ומוקמינן לה בשקדם הקדישן את מומן שמע מינה א) פודין את הקדשים להאכילן לכלבים הכא במאי עסקינן בשעבר ושחטן כדתניא א) כל הקדשים שנפל בהן מום ושחטן ר"מ אומר יקברו א וחכמים אומרים יפדו א"ל רבי ירמיה לרבי זירא לר' שמעון דאמר קדשי בדק הבית לא הוו בכלל העמדה והערכה אמאי תמימים יקברו משום ב) דחזו להקרבה כדתניא ג)ב המתפים תמימים לב"ה כשהן נפדין אינן נפדין אלא למזבח שכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם א"ל רב פפא לאביי ואמרי לה [א] ג) רבא [ב] לר' יוחנן דמוקים לה בבעל מום מעיקרו ד) וכולי עלמא סבירא להו דבעל מום מעיקרו דלא הוי בכלל העמדה והערכה ה) ולא והתנן ג כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן ונפדו ג חייבין בבכורה ו ובמתנות ויוצאין לחולין ה ליגזז וליעבד ולדן וחלבן מותר לאחר פדיונן ו והשוחטן בחוץ פטור ז ואין עושין תמורה ואם מתו יפדו ז ואמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר"ש ו) דאמר קדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה קדשי ב"ה לא היו כדתנן ר"ש אומר קדשי ב"ה אם מתו יפדו ומודה ר"ש בבעל מום מעיקרו שנפדה מ"ט דאמר קרא אותה אותה למעוטי בעל מום מעיקרו אבל חכמים אומרים אפילו בעל מום מעיקרו הי' בכלל העמדה והערכה א"ל ח מאן חכמים תנא דבי לוי אי הכי זו דברי ר"ש ותו לא זו י דברי ר"ש ומחלוקתו מיבעי ליה אמר ליה האי דלא קתני הכי [ג] משום דרב סבר לה כריש לקיש דאמר לרבנן קדשי בדק הבית היו בכלל העמדה והערכה קדשי מזבח לא היו ז) ורישא קתני ואם מתו יפדו וסיפא קתני אם מתו יקברו ואיבעית אימא רב כרבי יוחנן סבירא ליה ודקא קשיא לך זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו מיבעי ליה ח) אימא הכי נמי: **מתני'** ואלו הן ו הנקברין ח קדשים ט) שהפילה יקברו הפילה שליא תקבר ושור הנסקל ועגלה ערופה וצפורי מצורע מ ושיער נזיר ופטר חמור ובשר בחלב וחולין שנשחטו בעזרה ט רבי שמעון י) אומר חולין שנשחטו בעזרה ישרפו וכן חיה שנשחטה בעזרה ואלו הן הנשרפין נ חמץ בפסח ישרף ותרומה טמאה (א) והערלה וכלאי הכרם את שדרכן לשרוף ישרוף ואת שדרכן להקבר יקבר יא) ע ומדליקין בפת ובשמן של תרומה כ כל הקדשים שנשחטו חוץ לזמנן וחוץ למקומן הרי אלו ישרפו

אשם

הכא במאי עסקינן. הא דקתני אם מתו לא מתו ממש אלא שעבר ושחטן קודם פדיון יב) דקאמר יפדו ויאכלו: **ר"מ אומר יקברו.** כר"ש דאמר קדשי מזבח היו בהעמדה והערכה: **יפדו.** שלא היו בהעמדה והערכה: **משום דחזו להקרבה.** עבוד יג) להו מעלה בתמימים (ב) למזבח: **לרבי יוחנן דמוקים לה בבעל מום מעיקרו.** ואמר משום הכי לא פליג ר"ש עלה אלמא דכ"ע בעל מום מעיקרו לא בעי העמדה והערכה והתנן כו' דבשלמא לר"ל ליכא לאקשויי דהוא מוקים לה בתם ונעשה בעל מום לאחר הקדש וליכא למימר דבעל מום מעיקרו הוי כהקדש ב"ה דאע"ג דלמזבח אקדשיה אפ"ה כבדק הבית דמי דלא קדיש אלא לדמי והוי בהעמדה והערכה לרבנן אלא לר' יוחנן קשיא: **ובמתנות.** זרוע לחיים וקיבה: **ליגזז וליעבד.** לאחר פדיונן יד): **ולדן** טו) **וחלבן מותר.** אפילו איעבר קודם פדיונן ואיתיליד לאחר פדיונן: **ואמר רב** טז). עלה בפרק שני דבכורות (יד:) הא דתנן יפדו זו דברי ר"ש דאמר קדשי ב"ה אם מתו יפדו והאי בעל מום מעיקרו כקדשי בדק הבית חשיב ליה אבל חכמים כו': יז) **ומחלוקתו.** דהא רבנן דפליגי עליה נמי יח) אוקמת דבעל מום מעיקרו לא הוה בכלל העמדה והערכה (ג): להכי לא אמר רב זו דברי ר"ש ומחלוקתו דאיהו סבר לה כר' שמעון בן לקיש דאמר לרבנן קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה והלכך לא מיתוקמא ההיא דבכורות כולה כרבנן משום דרישא דההיא דמיירי בבעל מום מעיקרו דתני יפדו מתוקמא אפילו לרבנן ל) אבל סיפא קתני אבל קדשים שקדם הקדישן את מומן אם מתו יקברו לא אתיא כרבנן הלכך לא מיתוקמא כרבנן דהכא: **ואיבעית אימא רב כר' יוחנן ס"ל.** דאחד קדשי מזבח ואחד קדשי ב"ה בעי העמדה והערכה חוץ מבעל מום מעיקרו ובין רישא וסיפא דההיא יט) מצי לאוקומה נמי כרבנן וכר"ש ותני זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו: **מתני' יקברו.** הנפלים: כ) **שליא תקבר.** שאין שליא בלא ולד. וכל הנך נקברים משום דאיסורי הנאה נינהו: כא) **חולין שנשחטו בעזרה ישרפו.** משום דמיחלפי בהו קדשים שאירע בהו פסול דאי אמר יקברו כיון דלא מוכחא מילתא אי חולין הוו אי קדשים אתו למימר נמי קדשים שאירע בהן פסול טומאה או פסול נותר יקברו וקיימא לן בפסחים בפ"ב (דף כד.) בקדש באש תשרף לימד על כל הפסולין שבקדש שהן בשרפה: **וכן חיה שנשחטה בעזרה.** ל) אפי' אם כב) חולין היא דליכא למיגזר משום דלא ליקבור קדשים פסולין דהא כ"ע ידעי דחיה במוקדשים ליכא ולא אתי לחלופי אפילו הכי תשרף: **חמץ בפסח.** בפסחים מפרש טעמא בפרק כל שעה (דף כ:) דגמר ליה מנותר: **תרומה טמאה.** נמי תשרף. בבמה מדליקין (שבת כה.) מפרש טעמא דמותרת בהנאה דאמרינן נמי התם בפרק כל שעה (פסחים דף כג.) נר מ) ניתנה להסיקה תחת תבשילך: **כלאי הכרם.** פן תקדש המלאה וגו' (דברים כב) פן תוקד אש (קדושין נו:) וערלה מכלאים כג) גמרה: **את שדרכן כו'.** אערלה וכלאי הכרם קאי. אוכלין ישרפו ומשקין יקברו: **ומדליקין.** ליהנות בפת ובשמן של תרומה: **חוץ לזמנן.** כלומר ע"מ לאכלן חוץ לזמנן או לאכלן חוץ למקומן: **ישרפו.** כדפירשתי לעיל לימד על כל פסולין שבקדש כו':

אשם

בעלי מומין יפדו דלא היו בכלל העמדה תיובתא דרבי יוחנן אמר לך רבי יוחנן כו' תיובתא דרשב"ל ה"נ דפליג ר"ש ודקדק רש"י דברייתא קמייתא נמי נימא הכי ומאי אולמיה דהאי מברייתא וי"ל דלא דמי דהא אקמייתא ליכא למימר הכי דאם בעלי מומין דת"ק מיירי שהוממו אחר הקדשן ובקדשי מזבח ה) סברא הוא לומר דר' שמעון דקאמר במילתיה אחד קדשי מזבח יד) יפדו בבעלי מומין דתנא קמא מיירי שהוממו אחר שהוקדשו אבל בהך בתרייתא דר"ש לא איירי במילתיה כלל בקדשי מזבח ס) ובחד מילתיה הוא דרבנן דאמר אבל בקדשי מזבח בעלי מומין יפדו מיירי שפיר בשקדם הקדשן ור"ש פליג עלייהו ע) אבל לכך שנה התנא למילתיה משום דבמילתיה לא הזכיר כלל קדשי מזבח ולא גילה בדעתו כלל מה אומר בקדשי מזבח:

כדתניא כל הקדשים שנולדו בהן מום ושחטן ר"מ אומר יקברו. איירי בקדשי מזבח דסבר היו בכלל העמדה כר"ש ולרבי יוחנן אפי' כרבנן ותכ"א יפדו דס"ל לא היו בכלל העמדה לרשב"ל ניחא שפיר דהוא רבנן דמתני' דאמר דקדשי ב"ה היו קדשי מזבח לא היו אלא לרבי יוחנן דאמר בין לרבנן בין לר"ש קדשי מזבח היו מאן ניהו רבנן דהכא וליכא למימר שקדם מומן להקדשן ופליגי בפלוגתא דתנא דבי לוי דלעיל דבסוף פרק הנהנה מן ההקדש (מעילה יט:) גרים בהדיא קדשי מזבח תמימים ונעשו בעלי מומין ועבר ושחטן פ) ר"מ אומר יקברו ותכ"א יפדו ובספרים כתוב כה) ר"מ כר"ש רבנן דהכא כרבנן דהתם ניחא מיהו תיובתא דר' יוחנן אמר לך ר' יוחנן רבנן דהכא לחוד רבנן דהתם לחוד מיהו צ) מהך דהכא ליכא לאוקי דמיירי בקדשי ב"ה וחכמים היינו ר"ש אבל בפרק הנהנה במעילה (גו"ס) תניא קדשי מזבח תמימים רבי אומר יקברו ותכ"א יפדו ומההיא ודאי ליכא לשנויי דרבנן דהכא לחוד ורבנן דהתם לחוד ואין לתמוה לר' יוחנן למה לו לומר כן דג' מחלוקות ק) יש לימא דרבנן דהכא כרבנן דהתם קדשי מזבח לא היו וי"ל דמתני' קשיא דמדקאמר ר"ש דקדשי ב"ה אם מתו יפדו מדאיצטריך לפרושי ב"ה מכלל דת"ק מיירי בהן כדפירש כו) וכל הסוגיא בספרים:

משום דחזו להקרבה. וקשיא דת"כ מאי קאמר בפ"ק דשבועות (דף יא:) גבי פרה שנשחטה תפדה ר) [ופריך] הא בעי העמדה כו' ומוקי לה כר"ש דאמר קדשי ב"ה לא היו ומה בכך הא תמימים היא ותקבר מיבעי ליה וי"ל דיש חילוק בדבר דודאי כשהקדיש קדשי ב"ה תמימים עבר בבל תקדישו ושינה כהן להקדיש שלא במצותו דמצות תמימים למזבח דין הוא לקונסן כשמתו אבל פרה שלא שינה במצותה תפדה ש) ת) (למה נקט אותה עוד י"ל דודאי תמימים לבדק הבית שעומדין למזבח יש לנו א) להחמיר לאמרת מזבח): **אלו** הן הנשרפין ערלה וכלאי הכרם. צריך עיון בשלמא בכלאי הכרם דהא כתיבי פן תקדש המלאה ב) פן תוקד אש אלא ערלה צריך עיון טעמא מאי בשרפה ופי' רש"י משום דאיתקש לכלאי הכרם:

ג) **הנשרפין** אפרן מותר ונקברים אפרן אסור. צריך עיון טעמא מאי ואומר מורי הרמ"ר דנשרפין כיון שצוה הכתוב לשורפן אחר שעשה כאילו נעשית מצותו ואין לך דבר שנעשית מצותו ומועלין בו ה"נ כיון שנעשית מצותו הלכך אסוריה והא דאמר אשירה אסורה לעולם אף על פי שהזקיק הכתוב לשורפה (דברים יב) היינו משום דכתיב (שם יג) לא ידבק בידך מאומה מן החרם אבל הנקברין דלא הטעין הכתוב לשורפן משוך איסורייהו לעולם:

עין משפט
נר מצוה

כג א מיי' פ"א מהלכות איסורי מזבח הלכה יא פי' כ"מ:
כד ב מיי' פ"ה מהלכות ערכין הלכה ה:
כה ג מיי' פ"ה מהלכות בכורות הלכה ח:
כו ד מיי' פ"ט מהלכות בכורים הלכה ב:
כז ה מיי' פ"א מהלכות מעילה הלכה ט:
כח ו מיי' פ"ט מהלכות מעשה"ק הלכה ז:
כט ז מיי' פ"א מהלכות תמורה הלכה יג:
ל ח מיי' פי"ט מהל' פסה"מ הלכה יא ופ"ד מהל' תמורה הלכ' י:
לא ט מיי' פ"ג מהלכות חמץ ומצה הלכה יא טוש"ע א"ח סי' תמה סעיף א בהגהות:
לב י מיי' פ"ב מהלכות תרומות הלכה א:
לג כ מיי' פי"ט מהל' פסה"מ הלכה א:

◆

שיטה מקובצת

א) כדתניא ס"א קדשי מזבח תמימים ונעשו בעלי מומין ועבר ושחט ר"מ אומר יקברו וחכמים אומרים יפדו מדר"מ כר"ש רבנן והכא כרבנן דהתם ניחא תהוי תיובתא דר' יוחנן אמר לך ר' יוחנן רבנן דהתם לחוד ורבנן דהכא לחוד: ב) משום. ס"א הואיל וחזי למזבח עביד בהו רבנן מעלה ל"א משום דחזי להקרבה: ג) לה לרבא לר' יוחנן: ד) מעיקרו דכו"ע סבירא להו הכי רבעל מום: ה) והערכה ל"א לר"י דאמר אותה למעוטי בעל מום מעיקרו דלא בעי העמדה והערכה ולא וכו': ו) מחיבת דאמר עד תיבות אבל חכמים אומרים גרשם בחצי לבנה: ז) לא היו גס"י ולא מיתמר ליה זו דברי ר"ש ומחלוקתו משום דקתני סיפא אבל קדם הקדישן את מומן או מום עובר להקדשן ונפדו פטורין מבכורה ומן המתנות ואין יוצאין לחולין ליגזז וליעבד ולדן וחלבן אסורין לאחר פדיונן והשוחטן בחוץ חייב ועושין תמורה ואם מתו יקברו ואמאי יקברו והא רב סבר לה כרשב"ל דאמר לרבנן קדשי בדה"ב היו בכלל העמדה והערכה קדשי מזבח לא היו ומשום הכי לא מיתמר זו דברי ר"ש ומחלוקתו ואיבעית אימא רב כר"י כו': ח) תני זו דברי ר"ש ומחלוקתו תיבות אימא הכי נמי נמחק: ט) קדשים שהפילו (אות ה' נמחק) עי' תוס' זבחים (דף פ"ד ע"ב) ד"ה ומציא: י) שמעון. תוס' נדה דף מ"א: יא) ומדליקין. פסחים דף ל"ג ע"ב: יב) פדיון וקאמר יפדו אות ד' נמחק: יג) עבוד בהו מעלה אות ל' נמחק: יד) פדיונן ואע"ג דשאר קדשים שקדם הקדש למומן אסורין בגיזה ועבודה לאחר פדייה: וחלבן מותר. לאחר פדיה דלא קרינא ביה בשר ולא חלב דלא קדשי קדושת הגוף אלא קדושת דמים וכיון שנפדו פקעו קדושתן: טו) נמי מותר תיבת וחלבן נמחק: טז) רב יהודה אמר רב עלה: יז) כו' הס"ד ומה"ד תנא דבי לוי הא דאמרינן לעיל הכל היו בכלל העמדה והערכה: הס"ד ומה"ד ר"ש ומחלוקתו: יח) נמי סבירא להו דבעל תיבת אוקמת נמחק: יט) דההיא איכא לאוקמה תיבת מצי ל"ש: כ) הנפלים הפילה שליא: כא) נינהו הס"ד ומה"ד ושור הנסקל דאסור בהנאה דכתיב לא יאכל וכו' אי נמי נפקא לן מבעל השור נקי וכו': הס"ד ומה"ד ועגלה ערופה כתיב שם וערפו שם הוא קבורתה: הס"ד ומה"ד וצפורי מצורע דשוחטין על פני המים אבל משולחת לא משום דלא אמרה תורה שלח להקלה: הס"ד ומה"ד ושיער נזיר נשרפין תחת הדוד של שלמים: הס"ד ומה"ד פטר חמור כתיב וערפתו ונפריד לה דאסור בהנאה מעגלה ערופה: הס"ד ומה"ד בשר בחלב דחתיכת בשר שנתבשלה בחלב אסורה בהנאה בפ' כל הבשר: הס"ד ומה"ד חולין: כב) אם היא דהקדש בדה"ב כיון דאין קדושת מזבח חלה עלה כחולין היא א"נ אם חולין היא וקמ"ל דאע"ג דליכא: כג) מכלאים גמרי' אות ה' נמחק: כד) מזבח ואחד כו' בעלי מומין יפדו מיתוקם באותן קדשי מזבח בעלי מומין רתנא: כה) כתוב מדר"מ כר"ש: כו) כדפי' בתחלת כל הסוגיא בספר הס"ד ראב"ק:

מסורת הש"ס

א) [לעיל לא. וש"נ], ב) [מנחות קא. תוספתא תמורה פ"א ה"ו], ג) בכורות יד. [חולין קל. לעיל י:], ד) [בכורות יד:], ה) [עירובין פב. וש"נ], ו) בכורות טו., ז) [עי' תוס' ע"ז סב: ד"ה ולקבריהון], ח) [עי' תוס' נזיר מה: ד"ה רבי אליר ועוד שם ד"ה מפני], ט) קדושין נח. חולין פה., י) [ועתוס' פסחים כ: ד"ה רלוי ועתוס' שבת כה. ד"ה קן], כ) עיין רש"ק, ל) נ"א וקמ"ל דאע"ג דליכא למיגזר וכו' לי"ק, מ) [במדבר יח, ודרשה זו בשבת כה.], נ) אין סברא הוא לומר לי"ק, ס) גי' לי"ק בהך אלמא דרבנן כו', ע) גי' לי"ק ולכך שנה התנא למילתיה ולא הוזכר כלל במילתיה קדשי וכו', פ) ובספרים שלפנינו רבי אומר לי"ק, צ) הך דהכא לי"ק, ק) לי"ק, ר) לי"ק, ש) דלמה נקברה אותה ועוד יש כו'. לי"ק, ת) רש"ק מ"ו, א) להחמיר כמו בקדשי מזבח. לי"ק, ב) [קדושין נו: חולין קטו.], ג) נ"ל דהתוס' גרסי להדיא במתני' הנשרפין אפרן מותר וכן נראה מדברי תוס' לקמן ד"ה ונשרפים עיין רש"ק.

◆

הגהות הב"ח

(א) במשנה ותרומה טמאה וכלאי הכרם והערלה את: (ב) רש"י ד"ה משום וכו' בתמימים דחזו למזבח: (ג) ד"ה ומחלוקתו וכו' והערכה ומשני להכי לא כצ"ל והד"א:

◆

גליון הש"ס

מתני' קדשים שהפילה. עיין נדה דף מא ע"א תוס' ד"ה קסבר:

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' רבא. נ"ל רבה: [ב] שם לר"י דמוקים כו' ולא פריך דקאמר לעיל בהדיא י"ל דהתם גמרא קא"ל ועוד די"ל ד"ה קאי אר"י ור"ל ולר"ש דוקא דבע"מ מעיקרו כקדשי ב"ה דמי כמ"ש רש"י: [ג] שם משום דרב ס"ל כו' ורישא כו'. היה יכול לתרץ כיון דס"ל כר"ל ע"כ לא מוקים לברייתא בבע"מ מעיקרו רק שמתרץ האמת דאף לרשב"ל לר"ה בע"מ מעיקרו לא היה בכלל העמדה והערכה:

◆

רבינו גרשום

לך ר"ל תני בסיפא בקדשי מזבח [בין תמימי' ובין בע"מ יקברו] הואיל וחזו למזבח ע"י פדייה. עבדו בהו מעלה חומרא דיקברו דהא אינן יוצאין מידי מזבח: שמעת מינה פודין את הקדשים להאכילן לכלבים דהא כיון דמתו ופריק להו לא חזו אלא לכלבים: אלא הכא במאי עסקינן. כגון שעבר ושחטן קודם פדייה דהשתא כי פריק להו חזו למיכלינהו: וכדתניא כו' ותכ"א יפדו. מדר' מאיר כר' שמעון דאמר קדשי מזבח היו ויקברו: רבנן דהכא דאמרי יפדו כרבנן דהתם דלעיל אליבא דר' שמעון בן לקיש דאמר קדשי מזבח לא היו ויפדו: א) נימא תיהוי תיובתא כו'. זו דברי ר' שמעון דאמר קדשי בדק הבית אם מתו יפדו דלא היו בכלל העמדה והערכה והני קדשי שקדם מומן [בקדשן] את הקדשן אע"ג דקדשי מזבח נינהו כיון דלא חל עליהן הקדש גמור למזבח הלכך דיניהו כקדשי בדק הבית דאם מתו יפדו דלא היו בכלל העמדה והערכה: אבל חכ"א. הכל היו בכלל [העמדה והערכה] אפי' קדשי בדק הבית אפי' בעל מום מעיקרו. וקשיא לר' יוחנן דאמר אותה לרבנן למעוטי בעל מום מעיקרא דלא היו דקס"ד דהא חכמים היינו רבנן דפליגי אדר' שמעון: א"ל לא. מאן חכמים תנא דבי לוי אבל רבנן דבפלוגתא דר' שמעון בבעלי מומין מעיקרא כר' שמעון סבירא להו: אי הכי זו דברי ר' שמעון. (ומחלוקתו מיבעי למימר לרב א"ל רבא רב כריש לקיש סבירא ליה דאמר דלרבנן קדשי מזבח לא היו ולא מתוקמא סיפא כרבנן דקתני בשקדם הקדישן את מומן ואם מתו יקברו ואי רבנן כיון דאמרי דקדשי מזבח לא היו אמאי יקברו הלכך לא מיהמי ליה זו דברי ר' שמעון ומחלוקתו. אבל כר' שמעון (ומחלוקתו) מיתוקמא סיפא נמי דהא בין ר' יוחנן בין ר"ל מודו דלר' שמעון קדשי מזבח היו הלכך כי קדם הקדישן את מומן יקברו אבל בבעל מום מעיקרא היינו שקדם מומן להקדישן מודה ר"ש דלא היו בכלל [illegible]

א) גירסת רבינו היא כמ"ש בשט"מ כאן אות ח.

מוסף רש"י

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com